

Pääsiäiskauden kuudennen viikon perjantai

Päivän epistola

(Ap.t. 19: 1 – 8)

”Niinä päivinä Apolloksen ollessa Korintissa Paavali vaelsi ylänköseutujen halki ja tuli Efesokseen. Hän tapasi siellä muutamia opetuslapsia ja kysyi heiltä: ”Saitteko Pyhän Hengen, kun tulitte uskoon?” ”Emme ole kuulletkaan mistään Pyhästä Hengestä”, nämä vastasivat. ”Millä kasteella teidät sitten on kastettu?” kysyi Paavali. He vastasivat: ”Johanneksen kasteella.” Silloin Paavali sanoi: ”Johannes tosin kastoi vedellä parannukseen, mutta hän kehotti ihmisiä uskomaan toiseen, joka oli tuleva hänen jälkeensä, Jeesukseen.” Tämän kuultuaan he ottivat kasteen Herran Jeesuksen nimeen, ja kun Paavali pani kätensä heidän päälleen, Pyhä Henki tuli heihin ja he puhuivat kielillä ja profetoivat. Heitä oli arviolta kaksitoista miestä. Kolmen kuukauden ajan Paavali sitten kävi synagogassa, keskusteli siellä ja puhui rohkeasti ja vetoavasti Jumalan valtakunnasta.

Ylänköseudet tarkoittaa Vähä-Aasiaa (Ap.t.18: 23).

Efesos oli roomalaisen provinssin ”Vähä-Aasian” pääkaupunki. Paavali toimi siellä kaksi vuotta ja kolme kuukautta (Ap.t. 19: 8 – 10). Efesokseen ja sen lähikaupunkeihin syntyi tuona aikana seurakuntia. Johanneksen Ilmestyskirjan luvuissa kaksi ja kolme luetellut seitsemän seurakuntaa ovat kaikki tältä alueelta.

Apolloksen varhaisemman toiminnan ansiosta joukko ihmisiä oli ottanut vastaan kasteen. Tuolloin Apollos ei vielä tuntenut tarkemmin kristillistä perinnettä ja toimi Johannes Kastajan opetuksen varassa. Hänen kastamansa ihmiset eivät olleet saaneet Pyhän Hengen armolahjaa. He ottivat kasteen ja Paavali vuodatti heihin Pyhän Hengen ja näin nämä ihmiset tulivat osalliseksi kristillisestä yhteisöstä. Tekstin mukaan he ottivat kasteen ”Herran Jeesuksen nimeen”. Tällä sanamuodolla korostetaan eroa Johannes Kastajan ja kristillisen kasteen välillä. Kaste on suoritettu kuitenkin Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen (vrt. Matt. 28: 19).

Katumus on hyvä asia, mutta se ei korvaa Kristuksen pelastustyötä, se ei takaa pelastusta. Katumus estää meitä tekemästä syntiä, mutta se ei korjaa ihmisen eroa Jumalasta. Vain ihmiseksi tullut Jumalan Poika voi poistaa synnin ja parantaa ihmisen suhteen Jumalaan. Tämän takia ihmisen tulee liittyä Kristukseen kasteen kautta ja saada Pyhän Hengen voima.

Johannes Kastajan oppilaat eivät ole kristittyjä. Siitä huolimatta teksti käyttää heistä nimitystä ”opetuslapsi”. Heillä on kuitenkin selkeä historiallinen yhteys ja näkemys pelastuksesta. Johannes kehotti uskomaan Jeesukseen. Johanneksen oppilaista voisi sanoa, että he ovat ”Kirkon eteishallissa”. Muualla Apostolien teoissa sana opetuslapsi merkitsee kristittyä. Nämä henkilöt eivät todennäköisesti olleet juutalaisia, sillä juutalaiset tunsivat Vanhan testamentin ja tiesivät, mikä on Pyhä Henki (tai Jumalan Henki, vrt. Ps. 51: 12; Jes. 63: 10 – 11).

”Paavali pani kätensä heidän päälleen, Pyhä Henki tuli heihin.” Tätä kohtaa ei tule ymmärtää siten, että Paavali tai joku toinen ihminen hallitsisi Pyhää Henkeä. Pyhän Hengen lahja on annettu Kirkolle, joka sai alkunsa Jerusalemissa Pyhän Hengen vuodatuksista, jota edustavat apostolit tai valtuutetut todistajat. Kaste ja voitelu (Pyhän Hengen vuodatus) ovat kaksi erillistä sakramenttia (mysteeriä), jotka toimitetaan peräkkäin samassa (kaste) toimituksessa. Erillisenä voitelu voidaan toimittaa, jos henkilö on aikaisemmin kastettu pätevällä tavalla (liityttäessä muusta kristillisestä kirkosta ortodoksiseen kirkkoon). Kirkon alkuaikoina Pyhän Hengen vuodatus kastettuun tapahtui piispan laittaessa kätensä kastetun pään päälle. Nykyisin voitelu suorittaa pappi käyttäen piispojen siunaamaa mirrhavoidetta.

Paavali puhui Efesoksen synagogassa Jumalan valtakunnasta. Tässä tulee ero Apollosen varhaisempaan opetukseen. Apollos oli Johannes Kastajan oppilas. Hän ei vielä voinut puhua Jumalan valtakunnasta siinä merkityksessä kuin Jeesus teki. Jeesus itse todistaa tästä: ”Lain ja profeettojen aika kesti Johannekseen asti. Siitä lähtien on julistettu hyvää sanomaa Jumalan valtakunnasta, ja jokaista vaaditaan tulemaan sinne” (Luuk. 16: 16).

Päivän evankeliumi

(Joh. 14: 1 – 11a)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Älköön sydämenne olko levoton. Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun. Minun Isäni kodissa on monta huonetta – enhän minä muuten sanoisi, että menen valmistamaan teille asuinsijan. Minä menen valmistamaan teille sijaa mutta tulen sitten takaisin ja noudan teidät luokseni, jotta saisitte olla siellä, missä minä olen. Te tiedätte kyllä tien sinne minne minä menen.” Tuomas sanoi hänelle: ”Herra, emme me tiedä, minne sinä menet. Kuinka voisimme tuntea tien?” Jeesus vastasi: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani. Jos te tunnette minut, opitte tuntemaan myös minun Isäni. Te tunnette hänet jo nyt, olettehan nähneet hänet.” Filippus sanoi hänelle: ”Herra, anna meidän nähdä Isä, muuta emme pyydä.” Jeesus vastasi: ”Etkö sinä Filippus, tunne minua, vaikka olen jo näin kauan ollut teidän

seurassanne.? Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän. Kuinka voit sanoa: ”Anna meidän nähdä Isä”? Etkö usko, että minä olen Isässä ja Isä on minussa? Kun puhun teille, en puhu omissa nimissäni: Isä on minussa, ja minun tekoni ovat hänen tekojaan. Uskokaa, kun sanon, että minä olen Isässä ja Isä on minussa.”

Vähän aikaisemmin Jeesus oli todennut Pietarille, että tämä oli kolmesti kieltävä Jeesuksen ennen kuin kukko laulaa. Pietari oli arvostettu opetuslasten keskuudessa. Jos Pietari oli kieltävä Jeesuksen, niin opetuslasten levottomuus oli ymmärrettävä, olihan Pietari osoittanut aikaisemmin suurta uskoa. Jeesus oli sanonut Pietarille myös, että tämä oli myöhemmin tuleva sinne, missä Jeesus tulee olemaan. Muut opetuslapset mahdollisesti miettivät omaa kohtaloaan. Jos Pietari ei usko, niin uskovatko hekään. Näiden asioiden takia Jeesus kehottaa: ”Älköön sydämenne olko levoton.” Näin Jeesus myös osoittaa, että Hän tietää opetuslasten ajatukset ja samalla lisää heidän uskoaan Häneen ja Isään.

Tekstin sanoma on selvä. Jeesus on tie Isän luo. Teksti alkaa ja loppuu samaan vaatimukseen: uskokaa Jumalaan ja Jeesukseen. Vähän myöhemmin todetaan: ”minun tekoni ovat hänen tekojaan.” Jos ihminen ei usko Jeesuksen sanoja, hänen tulisi ymmärtää Jeesuksen tekojen perusteella, että Hän ja Isä ovat yhtä. Samasta asiasta Jeesus oli puhunut jo aikaisemmin (vrt. Joh. 10: 37 – 38).

”Minä menen valmistamaan” tarkoittaa menemistä kuoleman ja ylösnousemuksen kautta. ”Valmistamaan teille asuinsijan” merkitsee pysyvää yhteyttä Kristuksen kanssa. ”Isäni kodissa on monta huonetta” tarkoittaa taivasta. Juutalainen apokryfinen kirjallisuus kuvaa taivaissa olevia asuinsijoja, missä vanhurskaat asuvat (1. Enok 39: 4 - 5). Jeesus kertoo, että Hän valmistaa opetuslapsilleen asuinsijan ja että opetuslapset tietävät tien sinne. Vähän aikaisemmin Jeesus oli sanonut Pietarille, että tämä on myöhemmin tuleva sinne, minne Jeesus menee (Joh. 13: 36). Opetuslapset ehkä miettivät, oliko heille taivaassa asuinsijaa. Nyt Jeesus toteaa, että hän valmistaa heille asuinsijan. Tuomas esitetään epäilijänä niin tässä kuin muuallakin Johanneksen evankeliumissa epäilijänä: ”Kuinka voisimme tuntea tien?”

”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani.” Minkäänlainen ”taivaallinen tiekartta” ei ole tarpeen eikä auttaisi tässä. Totuus ja elämä kuvaavat sanaa tie. Jeesus ei ole vain opas pelastukseen, Hän on elämän ja totuuden lähde. Jeesus ilmaisee jumaluutensa sanomalla ”minä olen”. Vain Jeesuksen kautta pääsee yhteyteen Jumalan kanssa. Opetuslasten tulee seurata Häntä.

Tuomaksen kysymys oli kuitenkin aiheellinen. Opetuslapsilla ei vielä ole täyttä tietoa siitä, että Jeesus

on Jumalan Poika ja että Hän on yhtä Isän kanssa. He eivät vielä ole nähneet ylösnoussutta Jeesusta, he eivät vielä ole saaneet Pyhän Hengen armolahjaa. Heitä vasta ohjataan kohti Jumalan tuntemista. Meidän tilanteemme on toinen, me olemme saaneet niin Pyhän Hengen armolahjan kuin kaiken tiedon, mitä voimme ymmärtää. Jeesus toteaa opetuslapsilleen: ”Jos te tunnette minut, opitte tuntemaan myös minun Isäni.” Vaikka teksti ei painotakaan Isän ja Pojan yhdenvertaisuutta, niin se ilmaisee sen.

”Te tunnette hänet jo nyt, olettehan nähneet hänet.” Jeesus tarkoittaa, että Hänessä opetuslapsilla on mahdollisuus nähdä pieni häivähdys Jumalasta Isästä. Nyt Filippus pyytää: ”Herra, anna meidän nähdä Isä.” Filippuksen pyyntö tuo esille vielä yhden puolen asiasta, Isän ja Pojan yhteydestä. Jeesus ei ole ”vain taivaallinen olento”, joka johdattaa meidät Isän luo. Hän on Jumalan ilmestys. Hän puhuu sen, minkä Isä on puhuttavaksi antanut. Jeesuksen sanoissa ja teoissa Jumala ilmaisee itsensä.

Filippus luuli tuntevansa Jeesuksen, mutta myönsi, ettei hän Isää tunne. Todellisuudessa hän ei tuntenut eikä ymmärtänyt Jeesustakaan. Vanhan testamentin kertomuksista hän tiesi, että enkelit olivat nähneet Jumalan Isän. Sen takia hän halusi nähdä itse Isän. Filippus ei ymmärtänyt, että Isää ei ihminen voi nähdä, sillä Isällä ei ole aineellista olemusta. Jeesus osoittaa, ettei Filippus vielä tunne Häntäkään. Jeesus puhuu Isän tuntemisesta. Sitten Hän erikseen puhuu, että Hänen näkemisensä merkitsee Isän näkemistä. Me emme voi nähdä Isää, mutta me voimme Jeesuksen kautta tuntea Hänet. Jeesuksenkin kohdalla Filippus oli tehnyt virheen, hän näki Jeesuksen inhimillisenä ihmisenä mutta ei Hänen jumaluuttaan. Filippuksen tulee katsoa asioita ”sielun silmin”, silloin hän ei vain näe, vaan tuntee Jeesuksen. Sen takia, että Poika ja Isä ovat yhtä, niin Pojan tunteminen johtaa myös Isän tuntemiseen. Oleminen yhtä ei merkitse yhtä persoonaa, Jumala Isä on oma persoonansa samoin kuin Jumala Poika on oma persoonansa. Tämä käy hyvin selväksi tekstin lopussa: ”minä olen Isässä ja Isä on minussa”.